

Abonnement pour un an

350 Piastres

Edition spéciale. 500 ptrs.

Adresse :

« Idjtihad » Constantinople

Téléph. St. 865

XXIII ème ANNÉE

15 Juin 1928 No. 254

اجتهاد

علمی، ادبی، اقتصادی، صناعی، صحی مجموعہ

ابونمان : سنہ لکی [24 نسخہ]

تورکیا ایچون 2 بچق، خار ج ایچون
آبچق، اعلا کاغدلیسی 5 لیرادر.

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتہاد ٹہوی »

تلفون : استانبول 865

یکرمی اوچنچی سنہ

نومرو 254 - 15 حزیران 1928

دوشونه جگر دره. اون دورت ميلونلق بر ملتك
يكانه نسايات خواجھسي اولان و مملكته پك چوق
نساينجي يتشدين دوكتور مدرس آصف درویش
پاشانك بو، پك صريح و قدسي بر حقيدر.

آصف درویش پاشانك محترم عائله لريني تغزیه
دييه بيله جكمز شودر، كه مرحومك ابدی افتراقيله
نرم يوركمزده يانمش اولان آتش اوز اولادلرينك
وقارداشلرينك و بتون عائله نجييه سنك يوركلريني
ياقاده اولان آتشدن فرقسزدر. نرم ألممرك
يانغيني داهسا درين و ككيش اولابيلير: چونكه
نرم قارداشلغمزك باشقا داللي و داهسا اوزاق
و هييجانلي بر ماضيه اوزانان كوكلري واردر.

7 حزيران 1928 - اجتهاد نهوي

دوكتور عبدالله هودت

يومه كیده بياهمه سي ايچون ويرديكي بيك كاغد
ليرايه منحصر قالميلیدی. تورك اطبا مخاندن جمعیتي نك
مؤسسې بو قادر آز مخاندن كورمه مه لیدی. 39
درجه حرارت ايچنده، خسته معاینه ایتك و معاینه
خانه سنده چالیشماق مجبوریتني، زلزله اونا حس
ایتدیرمه یه جكدك.

حب علم، حب فضیلت، حب وطن، حب
استقلال ایله ممتاز بو تورك طب پروفه سسورینك
بر هیكلنی یاپدیرماق و طب فا كوله سنك معتنا
بریرینه قویماق نرم دوستلق و قارداشلق بورجهز-
دره. بو تمنی دیگر كوكلرده عكس صدا بولدیني
تقدیرده (اجتهاد) بوشكر كذارلق حر كتنه اشتراك
ایتمكه چوق حاضردر. مرحومك حیاتی اناسنده
محیطندن كوردیكي و خسته لغتك اشتدادنده مهم بر
عامل اولان قدر ناشناسلغه قارشى بو حر كت بلکه
بر كفارت اولور.

چو جوقلرينك تحصیللريني و رفاهلريني تأمین
ایتمه یی منور جمهوریتمرك اولیای اموری محقق

آمریقایی بر فیلسوفله صحبتمز

اشغال ایتمكده بولونمشدر. آمریقانك فلسفه جمعیتي ایله
«علم و صناعات آقاده میاسی» اعضاسندن در.
مشهور اثرلری شونلردر:

I The Meaning of God in human
Experience. 1912

II Human Nature and its Remaking.
1918.

Morale and its Ennemies. 1918

آدره سی شوبله در:

19 Quincey Str. Cambridge Mass.
U.S.A -

ایکمنجی صحبتمزده محب فاضل محمد علی عینی و معاونی حلمی
عمر بکلرده برابر بولوندی. صحبت منحصرأ فلسفه ساحه سنده

چكن نسخه مزده Prof. W. Ernest Hocking
استانبولی زیارت ایتدیكنی یازمشدق. بوذات آمریقایی
احبامزدن Dr. F. Goodsell ك دلالتیه لطفأ نرمله كورو-
شمه یی ایسته دی و صیره ایله ایکی كون اجتهاده ونده كندیسیله
مختلف مسائل اجتماعیه و علمیه حقنده مداوله افكارده بولوندى.
پروفه سسور Hocking شمالی آمریقانك Cleveland
شهرنده 1873 تاریخنده دوغمشدر. باباسی طیب ایش.
صیره ایله بر چوق علمی رتبه لر احراز ایتدكن صكره
1908 ده فلسفه پروفه سسوری اولمش و 1914 دن بریده
شمال آمریقانك اك بیوك واك اسكی دارالفنونى اولان
Harvard دارالفنوننده فلسفه پروفه سورلیكى كرسیسنی

معلم حقنده آمریقا ده تعقیبات قانونیه یاپیلدینی حیرتله اوقودم
Draper ك (علمودین منازعه سی) نی یازمه بیلیمش اولدیی
آمریقا ده بویله بر دعوی ناصل ممکن اولدی ؟ سؤاله :
بوعضی یرلر ك قانونلر نيك محدود و منحصر تأثیریدر .
جوابی ویردی .

بشريتده وحياتده حرب تمایلی حقنده استمزاج
ایتدیكم فکرنی شویله ایضاح ایدیور : متحده آمریقا
سربست قالیرسه جمعیت اقوام قوتسز قالیر . صلح عمومی نك
دوامی متحده آمریقا نك جمعیت اقوامه کیرمه سنه متوقفدر .
صلح عمومی حقنده بدین می یاخود نيك بینمی
اولدینی صور دیغم زمان «بونلر دن بری اولماق ایچون پیغمبر
اولماق لازمدر» دیغم سی اوزهرینه پیغمبرده اولماق آتی
کورمه یه کافی کلیور حضرت عیسی پیغمبردی فقط پیغمبر لکی
صلب اولونا جغنی کندیسنه اولدن خبر ویرمه دی . اوله
اولسه یدی آصیلماق و بر قاچ یرندن صلیبه چویلنمك
اشکنجه سی آلتنه آلینمادن اول کوكه چیقاردی ، دیدم .
بر آز کولومسه دی فقط بونی سویله مهنه لی ایشم .

حربت مفهومی حقنده شونلری سویله دی . حربته
بك قیصه قانچ اولان کیمسه ، برچوق شیردن محروم قالمیر .
حربت برشی یا پاقده حراولماق ایچون یارار . هیچ برشی
یا پامی بیلیمین ایچون حربت معناسی و قیمتی اولماز .
آمریقالی حکیم ، دین حقنده کی ملاحظه سی شوکله لرله
خلاصه ایتدی : «دینک طبیعی اولان فانالی عالمه در ، عائی
اعتقاددر . دینی اعتقادك خطوط اساسیه سی محافظه ایتیه سی
چوق مهمدر .

صوکره : بزه صور دی : «اسلام فردده یکی برهیجان
اویاندر ایلیرمی ؟ بونقطه بنجه اوکره نیلمه سی مهم اولان
نقطه در» دیدی .

مدرس محمد علی عینی بك ، بو بابده کی صلاحیتی
حسیله ، جواب ویردی :
«زواندنن تصفیه اولونورسه اسلامك روحی بونی
یا با بیلیر» دیدی .

*

(اجتهاد) ك مدیر فکرنلر نيك الك بویوك و باشلیجه مسائل

جاری اولدی . فلسفه تدریسنده آمریقا ده خصوصی برغایه
تعقیب اولونیورمی ؟ سؤاله شو جوانی ویردی . بز
فلسفه نی فلسفه ایچون تعلیم ایدرز . بن پر اغما تیتست
دکلم . Dewey پر اغما تیتست در . او اغما تیتست
در ، «مفکره حیاتك بر آلتیدر» دیر . آمریقا فلسفه سی
آ کلاشیلماق ایستر ، آ کلاشیلمایان بر فکر هنوز کاله
ایریمه مش بر فکر در . آمریقا سپه سیالیست در . Dewey
دیور ، که بو حال آمریقا ایچون بر تهلکه در ...
انسان حقیقتك بر قسمی تخیل ایده رك بولمالیدر .
پر اغما تیتستك مفهومات ایله تجربه آره سنده کی روابطی
محافظه ایتك ایسته یور ، حالبوکه انسان حقیقتی نفرس
Intuition ایله ده بولماق لازمدر . پر اغما تیتستك بوکا
مانع اولیور .

پروفه سسور Hocking «مفکره بر بالون خالنده در .
ارضك اوزرنده در ، بالونك ارضه مربوط قالماسی ایچون
بالونك ارضه بر قابلو ایله باغلی اولماسی لازم دکلدیر . چونکه
بالون جاذبه ارض واسطه سیله ینه طورور .
نم «بو بالون ارضه بر باغ واسطه سیله باغلی اولسون ، که
ارضدن فضله اوزا قلاشما سین» سوزمه شویله جواب
ویردی :

بالونی بر آز سربست راقالی که فضله یو کداسین و دها
واسع رافق کورسون . قابلو مز اولسون ، فقط بونك
ایچنه موتور قویه بیلیرز .

بن : «او حالده قابل سوق بالون اولور» دیدم ، کولدی .
نهوت استقبالك فلسفه سی ایشته سرك دیدیک کز قابل
سوق بالون اولاجق» دیدی .

قومونیزم جریانی آمریقا ده نه مرکزه در ؟ سؤاله
شو جوابی ویردی : بو جریان آمریقا ده چوق ضعیفدر .
چونکه فردی اقتصاد کوكلشمشدر . رفاه ، منقسمدر .
ارسلان پای آلا نلر ك یاننده قاره ، سفالت هیچ یوقدر .
بزه قومونیزم ، شرکت شکلی آلیور . سبیلر ك طوبالانماسی
تأمین ایدیور . صنایعه دموقراسی نك اتساعی تأمین
ایدیور . قونیه راسیون جریانی توسیع ایدیور .

کچن سنه Darwinisme نظریه سی تعلیم ایدن بر

صراحة کوسته ريله مش اولماسندن حاصل اولديغنى اشراق
ايتدى بوباده کى مطالعه سنى يازوب ويرمه سنى رجائتدم. رجائى
قبول ايتدى، يازدى بومطالعہ جانلى اوزون در (اجتهاد) ک
کله جک نسه سته ترجمه سنى درج ايدده جکر چوق شايان دقت
نظر لر واردر .

ع . م .

اجتماعيه يى محيط اولديغنه قانع اولديغى سويله دکن صکره
Le Bon، Buglé، Dewey کيبي ذواتک بو پروغرامده
هيچ بر ا کسيکک بولمادقارنى و کنديسنک بو خصوصده
مطالعہ سنک نه اولديغنى صوردم. کندى فکر نجه تک بر بوشلق
بولونديغنى بو بوشلق فردلرک و ملتيرک قوتلرينک منبعک

مصرى (ابوالعلاء)

رسالة الغفران (السهى قومه ديا)

— ۳ —

رضوان هيچ برشيدن خبرى يوقش کى صفوق برطور
ايله جواب ويردى : — رضوان اسمنى تکرار ايتديکى
ايشيتدم. فقط مقصديکى آکلايه مادم، زوالى انسان! نه ايسته بورسک؟
هان جواب ويردم :

— صوسزلفه دايانه ماز بر آدم . حساب مدق پک زياده
اوزادى . توبه کار اولديغمه دائر و تيقه واردر . بو وثيقه
بتون کناهلرى سيلر . سنى برچوق شعر لر ايله مدح ايتدم.
بو شعرلرده هپ اسمکى تکرار ايلدم .

— شعر تسميه ايتديکک شى ندر ؟

— شعر اويله موزون سوزلردرکه ذوق سليم غريزه سى
اونى حسن تلقى ايدر . فضله ويا نقصان اولور ايسه حسن اونى
قبول ايتمز. او بر دنيا ده خلق بونکلر پادشاهلره و بيوک آدملره
تقرب ايدرلردى . بو قاپودن ايچرى کيرمه مه مساعدۀ ايتمه کز
ايچون شعرى سزه وسيله اتخاذايتدم . خلق مشغول ايدن
احوال بکا پک اوزون کلدى . ضعيف و طاقتسز بر آدم .
مغفرته مظهر اوله جق کيسمه لردن اولديغمه شبهه ايتيورم .

— انسان اوغلى ! دوغرى دوشونيورسک ! رب عزتک
اذنى اولدن سکما ساعده ايدمه بيليريم ؟ هيپات ! اويله برشيتى
اصلا اميد ايتمه مليسک .

زفر ايله محاوره

(رضوان) دن اميدى کسنبه جنتک ديگر بکجيسى
اولان (زفر) ک يانه کيتدم. اونک مدحى حقه ده مطلق، مقيد
هر قافيه ووزندن شعر لر ياپدم . اوکا انشاد ايتدم. اوده صانکه
بر جامه خطاب ايتشم کي هيچ متأثر اولمادى . يوزيمه بيله
باقادى .

— افندم ! ديدم ، اوتۀ کى دنيا ده بر پادشاهه ويارئسه
ايکى ، اوچ بيت ياپديغمن زمان ، ايسته ديکمز کي ، اونک

حساب کونى — ايله القارمک سرکذشتى

شيخ (ابن الفارح) کنديسنک جنته فصل کيرديکى
شو يوله تعريف و حکايه ايدر :

— هزاردن قاقوب اوزرمده کى طوپراغى سيلکد کدن صوکره
قيامت ساحه لرينه کيتدم . « ملکر وروح ، مقدارى اللى
بيک سته اولان برکونده اوکا [الله] صعود ايدرلر. خوش
کوکل ايله صبرلى اول « آيتى ذکر ايتدم . پک چوق بکلهدم.
صوسزلدن ، صيجاقدن بنده طاقت قالماشدى . صوسزلفه
هيچ تحمل ايدمه زردم. دوشوندم، طاشيندم. يوحاله داياناميه جمعى
آکلادم. حفظه موکل ملک قيدا اولنان ايلکاريى بکا کوستردى.
ياغمورسز سنه ده صرلمش باغله لر کي حسناتى آز کوردم .
فقط صوکم توبه يه اقرار ايتمش ايدى .

« موقف » ده بر ويا ايکى آى بکلهدم . تريمک ايچنده
بوغوله جقدم . رقاچ بيت نظم ايدرک جنت قاپوچيسى رضوانه
تقديم ايتک ايسته دم . خلفدن برازدحام محشرى ايچنده ايدم .
غلبه لکى ياردم. (رضوان) ک کوروب ايشيده بيله جکى بربرده
طوردم. شعرى انشاد ايتدم. (رضوان) هيچ آلد برمادى .
بکا هيچ اهميت ویرمدى. شبهه سز نه ديدکىمى آکلايه ما يوردى.
بو دنياک اون کونته معادل بر زمان بکلهدم ، طوردم .
اوانشاده بر قصيده ده اياپدم. (رضوان) ک يانه ياقلاشه رق
برنجى دفعه ياپديغ کي انشاد ايتدم. صانکه يرطلاغ قيميله اتيورمشم،
صانکه طوپراقدن مسک و غنبر چيقارمق ايسته يورمشم کي ،
(رضوان) هيچ متأثر اولمادى. وزلرى، قافيه لرى دکيشديره رک
دها برچوق قصيده لر ياپدم . کنديسنه بتون فصاحت و بلاغم
ايله انشاد ايتدم. يوزى چوبروب باقادی . بويولدن اميدى
کسنجه بتون سسمک قوتى ايله باغيردم :

— رضوان ! جبار اعظمک جنتلر امينى ! ندامى ،
استمدادىمى ايشيتمده کى ؟